

3.2. Nowy układ pięciu grup wydatków

Zgodnie z wprowadzoną zmianą art. 124 ust. 1 ufp wydatki budżetu państwa będą dzielone na pięć grup, co stanowi istotne uproszczenie dotychczasowego układu przy jednoczesnym zwiększeniu jego przejrzystości. Nowy podział opiera się na dwóch kryteriach ekonomicznych: kryterium relacji (transfer vs. wydatek własny jednostki) oraz kryterium czasu (wydatek bieżący vs. wydatek majątkowy). Połączenie tych dwóch kryteriów generuje cztery podstawowe kategorie, do których dodano piątą – świadczenia na rzecz osób fizycznych – ze względu na ich specyficzny charakter. Zakres powiązań został zaprezentowany na rysunku 1.

Stan obecny		Po zmianie
1. Dotacje i subwencje	—————▶	1. Transfery bieżące (+ zasoby własne UE)
2. Świadczenia na rzecz osób fiz.	—————▶	2. Świadczenia na rzecz osób fiz.
3. Wydatki bieżące jednostek	—————▶	3. Wydatki bieżące (+ obsługa długu SP)
4. Wydatki majątkowe	—————▶	4. Wydatki majątkowe
5. Obsługa długu SP	—————▶	włączono do grupy 3
6. Programy ze środków UE	—————▶	w ramach każdej grupy (ust. 2)
7. Środki własne UE	—————▶	włączono do grupy 1
—	NOWA	5. Transfery majątkowe (NOWA GRUPA)

Objaśnienia:

—————▶ przeniesienie / zmiana nazwy

NOWA nowa grupa wydatków

Rysunek 1. Porównanie dotychczasowego i nowego układu grup wydatków budżetu państwa (art. 124 ust. 1 ufp)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy z dnia 27 lutego 2026 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw.

3.3. Szczegółowe omówienie poszczególnych nowych grup wydatków

3.3.1. Grupa 1: Transfery bieżące (symbol grupy: 1)

Grupa ta obejmuje wydatki o charakterze bieżącym polegające na przekazaniu środków finansowych innym podmiotom. W jej ramach mieszczą się dotychczasowe dotacje (celowe, podmiotowe, przedmiotowe), subwencje ogólne dla JST, wpłaty na rzecz budżetu UE (dotychczasowe „środki własne UE”, obecnie określane mianem „zasobów własnych UE” zgodnie z terminologią TFUE), a także wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa w postaci odsetek i dyskonta. W klasyfikacji paragrafowej

nowej grupie przypisano zakresy paragrafów § 300–392 (dotacje celowe), § 401–485 (dotacje podmiotowe, przedmiotowe, subwencje, wpłaty i inne transfery) oraz § 850–859 (zasoby własne UE).

Przypisanie wydatków na obsługę długu SP do grupy transferów bieżących wynika z ich ekonomicznego charakteru – odsetki od obligacji czy dyskonto stanowią transfer finansowy na rzecz wierzycieli Skarbu Państwa, nie zaś wydatek jednostki budżetowej na jej własną działalność. Analogicznie wpłaty zasobów własnych UE stanowią transfer środków z budżetu państwa do budżetu UE. Takie rozwiązanie zapewnia logiczną spójność kategoryzacji – wszystkie wydatki o charakterze transferowym (bieżącym) są ujęte w jednej grupie, niezależnie od podmiotu będącego beneficjentem transferu.

3.3.2. Grupa 2: Świadczenia na rzecz osób fizycznych (symbol grupy: 2)

Grupa ta pozostaje zasadniczo zbieżna z dotychczasową grupą o tej samej nazwie i obejmuje wydatki budżetowe przeznaczone bezpośrednio na świadczenia na rzecz osób fizycznych. Zakres tej grupy obejmuje świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej, stypendia socjalne, zasiłki, uposażenia w stanie spoczynku, wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (w tym przysługujące sędziom, prokuratorom, członkom korpusu służby cywilnej, nauczycielom, żołnierzom zawodowym i funkcjonariuszom), a także składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne finansowane ze środków publicznych. Nowe paragrafy tej grupy mieszczą się w zakresie § 200–243.

3.3.3. Grupa 3: Wydatki bieżące jednostek (symbol grupy: 3)

Do tej grupy zaliczono wydatki ponoszone bezpośrednio przez jednostki budżetowe na ich bieżącą działalność. Jest to grupa o najszerszym zakresie paragrafów, obejmująca: wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (§ 601–626, w tym wynagrodzenia § 601–619, składki i pochodne § 621–624 oraz odpisy na ZFŚS § 626), usługi, szkolenia, podróże służbowe i inne wydatki rzeczowe (§ 630–695, w tym m.in. usługi remontowe § 634, szkolenia § 636–639, podróże służbowe § 640–641, usługi informatyczne § 682, usługi pozostałe § 686), zakup energii, wody, materiałów i wyposażenia (§ 770–778) oraz wydatki związane z obsługą długu JST i poręczeniami (§ 801–828). Ponadto do grupy tej przypisano wybrane paragrafy z zakresu § 100–199, obejmujące m.in. podatki i opłaty stanowiące wydatki bieżące jednostek (np. § 101 – VAT, § 182 – różne opłaty, § 185 – wpłaty na PFRON).

Istotną zmianą jest przeniesienie niektórych paragrafów, które w dotychczasowej klasyfikacji były ujmowane w grupie „wydatki bieżące jednostek budżetowych”, do

grupy transferów bieżących. Dotyczy to w szczególności paragrafów związanych z przekazywaniem środków innym podmiotom, które dotychczas były – ze względu na ich ujęcie w zakresie numerycznym paragrafów bieżących – traktowane jako wydatki własne jednostki, choć w istocie miały charakter transferowy.

3.3.4. Grupa 4: Wydatki majątkowe jednostek (symbol grupy: 4)

Grupa ta obejmuje wydatki ponoszone bezpośrednio przez jednostki budżetowe na cele inwestycyjne i majątkowe, w tym zakupy inwestycyjne, wydatki na budowę, rozbudowę i modernizację środków trwałych oraz zakup wartości niematerialnych i prawnych. W nowej klasyfikacji wydatkom majątkowym jednostek przypisano zakres paragrafów § 700–743, obejmujący w szczególności: środki trwałe amortyzowane jednorazowo (§ 701), środki trwałe (§ 702), sprzęt i uzbrojenie (§ 703), wartości niematerialne i prawne amortyzowane jednorazowo (§ 711) i pozostałe (§ 712), inwestycje (§ 720), inwestycje w obiektach zabytkowych (§ 721), zadania inwestycyjne finansowane ze środków z RFIL (§ 727) i z Rządowego Funduszu Polski Ład (§ 728), przekształcenie prawa użytkowania wieczystego (§ 730), a także akcje i udziały (§ 741) oraz wkłady do spółek prawa handlowego (§ 743). Wyodrębnienie tej grupy umożliwi precyzyjne rozróżnienie nakładów inwestycyjnych dokonywanych bezpośrednio przez jednostki budżetowe od transferów majątkowych przekazywanych innym podmiotom.

3.3.5. Grupa 5: Transfery majątkowe (symbol grupy: 5)

Wyodrębnienie transferów majątkowych jako osobnej grupy wydatków stanowi jedną z najistotniejszych zmian strukturalnych w nowym układzie art. 124 ufp. Dotychczas dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji przez inne jednostki były ujmowane w ogólnej grupie „wydatków majątkowych”, bez wyraźnego rozróżnienia, czy środki te były wydatkowane bezpośrednio przez daną jednostkę, czy przekazywane innym podmiotom. Nowy podział zapewnia analogiczną prezentację jak w przypadku wydatków bieżących – wyraźnie oddziela transfery od wydatków własnych jednostek.

W nowej klasyfikacji transferom majątkowym przypisano zakres paragrafów § 500–595, obejmujący m.in.: dotacje celowe z budżetu państwa na wydatki inwestycyjne z zakresu administracji rządowej (§ 501–503), dotacje celowe na realizację własnych zadań inwestycyjnych JST (§ 511–513), dotacje celowe na wydatki inwestycyjne realizowane na podstawie porozumień (§ 521–523), dotacje celowe między JST (§ 526–531), dotacje celowe na zadania inwestycyjne obiektów zabytkowych (§ 540–541), dotacje z państwowych funduszy celowych na wydatki inwestycyjne

6. Paragrafy wynagrodzeń i pochodnych (§ 601–626)

6.1. Ogólna charakterystyka zmian

W nowej klasyfikacji paragrafy związane z wynagrodzeniami i pochodnymi od wynagrodzeń zostały skoncentrowane w zakresie § 600–626. Blok § 601–619 obejmuje wynagrodzenia i uposażenia, natomiast blok § 621–626 obejmuje pochodne od wynagrodzeń (składki i odpisy). Dodatkowo § 600 stanowi rezerwę na wydatki w tej grupie. Wszystkie te paragrafy oznaczone są symbolem „W” (wyłącznie wydatkowe) i przypisane do grupy 3 – Wydatki bieżące jednostek z symbolem podgrupy 030 w budżetach JST – z wyjątkiem § 603 – Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów, który nie ma przypisanej podgrupy JST, oraz § 626 – Odpisy na fundusz świadczeń socjalnych, który ma podgrupę 035. Koncentracja paragrafów wynagrodzeń i pochodnych w jednym, spójnym bloku numeracyjnym § 600–626 stanowi istotne usprawnienie w porównaniu z dotychczasową klasyfikacją, w której paragrafy te były rozproszone w zakresie § 401–418, § 444, § 471, § 478–481. Nowy układ zachowuje dotychczasowy szczegółowy podział na poszczególne kategorie wynagrodzeń (wynagrodzenia osobowe pracowników, członków korpusu służby cywilnej, sędziów i prokuratorów, nauczycieli, żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy), dodając jednocześnie nowy paragraf § 618 – Pozostałe należności żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy o charakterze wynagrodzeniowym, powstały z połączenia części dotychczasowych § 307 i § 418. W bloku pochodnych uwzględniono wpłaty na PPK (§ 623), stanowiące odpowiednik dotychczasowego § 471. Klucz konwersji został zaprezentowany w tabeli 3.

Tabela 3. Klucz konwersji – paragrafy wynagrodzeń i pochodnych (§ 601–619)

§ dotychczasowy	§ nowy	Nazwa nowego paragrafu	D/W	Gr. BP	Gr. JST
307	618	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy o charakterze wynagrodzeniowym	W	3	030
401	601	Wynagrodzenia osobowe pracowników	W	3	030

§ dotychczasowy	§ nowy	Nazwa nowego paragrafu	D/W	Gr. BP	Gr. JST
402	602	Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej	W	3	030
403	603	Wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów	W	3	
404	607	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	W	3	030
405	615	Uposażenia żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy	W	3	030
406	616	Inne należności żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy zaliczane do wynagrodzeń	W	3	030
407	617	Dodatkowe uposażenie roczne dla żołnierzy zawodowych oraz nagrody roczne dla funkcjonariuszy	W	3	030
418	618	Pozostałe należności żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy o charakterze wynagrodzeniowym	W	3	030
418	619	Równoważniki pieniężne dla żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy	W	3	030
479	604	Wynagrodzenia osobowe nauczycieli	W	3	030
480	608	Dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli	W	3	030

6.2. Szczegółowe omówienie poszczególnych paragrafów

6.2.1. § 601 – Wynagrodzenia osobowe pracowników

Paragraf § 601 stanowi bezpośredni odpowiednik dotychczasowego § 401. Oznaczony jest symbolem „W”, przypisany do grupy 3 – Wydatki bieżące jednostek, podgrupa BP: 3, podgrupa JST: 030. Zgodnie ze wspólnym objaśnieniem do paragrafów § 601–604 wynagrodzenia osobowe obejmują wynagrodzenia i inne świadczenia z tytułu pracy, wypłacane lub wydane w naturze, należne pracownikom z tytułu istniejącego stosunku pracy lub stosunku służbowego, osobom wykonującym pracę nakładczą, młodocianym z tytułu umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. W paragrafie tym ujmuje się w szczególności wynagrodzenia zasadnicze, dodatki za staż pracy, premie i nagrody regulaminowe i uznaniowe, dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wypłacane ze środków pracodawcy. Objasnienie do § 601

Paragraf dotychczasowy	Paragraf nowy	Nazwa nowego paragrafu <i>objaśnienia</i>
002	120	Podatek dochodowy od osób prawnych
091	121	Odsetki od nieterminowych wpłat podatku dochodowego od osób prawnych
002	122	Udziały jednostek samorządu terytorialnego w podatku dochodowym od osób prawnych
018	123	Wpływy z opodatkowania wyrównawczego
006	125	Cła
091	126	Odsetki od nieterminowych wpłat cel
005	130	Podatek od gier
021	131	Podatek od niektórych instytucji finansowych
023	132	Podatek od sprzedaży detalicznej
015	133	Podatek od wydobywania niektórych kopalin
022	133	Podatek od wydobywania niektórych kopalin
007	134	Podatek tonażowy
008	135	Zryczałtowany podatek od wartości sprzedanej produkcji w zakresie budowy lub przebudowy statku
032	136	Podatek rolny
033	137	Podatek leśny
031	138	Podatek od nieruchomości
091	139	Odsetki od nieterminowych wpłat podatku od nieruchomości
034	140	Podatek od środków transportowych
050	141	Podatek od czynności cywilnoprawnych
036	142	Podatek od spadków i darowizn
056	146	Zaległości z tytułu podatków zniesionych <i>Paragraf ten obejmuje podatki zniesione, tj. wpływy z zaległości z tytułu podatków wymierzonych na podstawie przepisów prawnych, które utraciły moc, i należności z nimi zrównanych, jak również z zaległości z tytułu tych podatków przeniesionych do ewidencji zaległości zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomościach.</i>
041	152	Oplata skarbową
042	153	Oplata komunikacyjna <i>Paragraf ten obejmuje opłaty z tytułu wydania tablic rejestracyjnych, czasowych pozwoleń i innych druków.</i>
065	154	Opłaty za wydanie prawa jazdy oraz innych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami
069	155	Oplata adiacencka
048	156	Oplata za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych <i>Paragraf ten nie obejmuje opłat, o których mowa w paragrafie 156.</i>
027	157	Część opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym <i>Paragraf ten obejmuje wpływy z opłat, o których mowa w art. 92 ust. 11 i 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.</i>
024	160	Oplata recyklingowa

Paragraf dotychczasowy	Paragraf nowy	Nazwa nowego paragrafu <i>objaśnienia</i>
040	161	Oплата produktowa
053	162	Oплата z tytułu zagospodarowania odpadów <i>Paragraf ten obejmuje w szczególności wpływy z tytułu opłat dotyczących recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.</i>
054	163	Oplaty i kary za substancje zubożające warstwę ozonową
046	164	Oплата eksploatacyjna <i>Paragraf ten obejmuje wpływy między innymi z opłaty eksploatacyjnej od przedsiębiorstw górniczych węgla kamiennego.</i>
051	164	Oплата eksploatacyjna <i>Paragraf ten obejmuje wpływy między innymi z opłaty eksploatacyjnej od przedsiębiorstw górniczych węgla kamiennego.</i>
052	165	Handel uprawnieniami do emisji <i>Paragraf ten obejmuje wpływy z tytułu opłat, należności i kar pieniężnych.</i>
059	166	Oplaty za koncesje i licencje
062	167	Oplaty za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne <i>Paragraf ten obejmuje wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, chyba że podlegają one klasyfikowaniu w innym paragrafie klasyfikacji budżetowej np. 155.</i>
062	168	Oplaty za częstotliwości
062	169	Oплата za zajęcie pasa drogowego
026	170	Oплата od środków spożywczych <i>Paragraf ten obejmuje wpływy z opłat, o których mowa w art. 12a ust. 1 i art. 12i ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym.</i>
043	172	Oплата targowa
044	173	Oплата miejscowa
039	174	Oплата uzdrowskowa pobierana w gminach posiadających status gminy uzdrowskowej
038	175	Oплата reklamowa <i>Paragraf ten obejmuje wpływy z opłaty reklamowej, o której mowa w art. 17a ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych.</i>
037	176	Oплата od posiadania psów
049	177	Oплата za gospodarowanie odpadami komunalnymi <i>Paragraf ten obejmuje opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierane przez gminy na podstawie przepisów rozdziału 3a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.</i>
049	178	Inne lokalne opłaty pobierane przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw
069	179	Oplaty wnoszone na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa
088	180	Oплата prolongacyjna
013	181	Oплата restrukturyzacyjna